

Statsforvalteren i Rogaland

Endelig tilsynsrapport

Tilsyn med kommunens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø

Sokndal kommune – Sokndal skole

Sammendrag

Temaet for tilsynet er om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at skolen varsler, undersøker, setter inn tiltak i saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen.

Vi har funnet at kommunen ikke har en internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten, undersøkelsesplikten, tiltaksplikten og dokumentasjonsplikten.

Kommunens internkontroll er heller ikke i stand til å avdekke og følge opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten, undersøkelsesplikten, tiltaksplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt.

Vi har funnet brudd på varslingsplikten, undersøkelsesplikten og tiltaksplikten ved Sokndal skole.

Sokndal kommune har mottatt foreløpig tilsynsrapport. Kommunen hadde ingen kommentarer til de lovbrudd som er avdekket og de pålegg som er varslet, men mener konklusjonen i noen tilfeller er utformet for absolutt. I tillegg mener kommunen at begrunnelsen for konklusjonen i noen tilfeller skulle vært nyansert. Statsforvalteren er enig i det, og har forsøkt å innarbeide dette i denne endelige rapporten.

Innholdsfortegnelse

1 Innledning.....	2	
1.1 Kort om kommunen	3	
1.2 Om gjennomføring og tema for tilsynet.....	3	
1.3 Rettslige krav.....	3	
1.3.1 Retten til et trygt og godt skolemiljø	4	
1.3.2 Kravet til internkontroll	5	
2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	6	
2.1 Plikten til å varsle.....	6	
2.1.1 Våre observasjoner og vurderinger	6	
2.1.2 Våre konklusjoner	10	
2.2 Plikten til å undersøke	10	
2.2.1 Våre observasjoner og vurderinger.....	10	
I saker der en i ledelsen ved skolen krenker en elev, er det skoleeier som følger opp saken. Det har ikke kommet fram informasjon som tilsier at skoleeier har blitt varslet om at noen i ledelsen ved skolen har krenket en eller flere elever på skolen. Av intervju går det fram at skoleeier ville ha satt i verk undersøkelser straks dersom skoleeier var blitt varslet om at en i ledelsen ved skolen hadde krenket en eller flere elever. Skoleeier er kjent med rutinene for hva som skal gjøres dersom en slik situasjon oppstår.		13
Det kommer likevel frem i intervjuet at skoleeier mangler rutiner og prosedyrer for 9A- 5 saker, og de viser ikke at de har omsatt kravene i loven til konkrete mål og handlinger.....		13
2.2.2 Våre konklusjoner	14	
2.3 Plikten til å sette inn tiltak.....	14	
2.3.1 Våre observasjoner og vurderinger.....	14	
2.3.2 Våre konklusjoner.....	17	
2.4 Kommunens internkontroll	18	
2.4.1 Våre observasjoner og vurderinger.....	18	
2.4.2 Våre konklusjoner.....	19	
3 Våre reaksjoner.....	19	
4 Kommunen har rett til å klage	21	

1 Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om kommunene oppfylder opplæringsloven med forskrifter. Vi kan også føre tilsyn med kommunens plikt til å ha internkontroll etter kommuneloven § 25-1. Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

1.1 Kort om kommunen

Sokndal kommune er den sørligste kommunen i Rogaland fylke, og har 3324 innbyggere.¹ Administrasjonssenter er Hauge i Dalane.

Sokndal skole er en 1- 10 skole, og har 445 elever og 90 ansatte. Skolen har to parallellklasser på hvert trinn, og SFO er en del av skolen. Skolen består av rehabiliterte og nye bygg, da en barneskole og en ungdomsskole ble slått sammen i 2010. Skolen er den eneste i kommunen, og spiller en viktig rolle i oppvekstmiljøet.

1.2 Om gjennomføring og tema for tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med kommunen i brev av 18.01.2023. Kommunen ble pålagt å sende dokumentasjon til oss, og Statsforvalteren har vurdert denne. I tillegg har vi plukket ut enkelte ansatte som har blitt intervjuet og gjort en skriftlig egenvurdering i Udirs system, kalt *Reflex*. Statsforvalteren har også snakket med utvalgte elever og foresatte.

Rapporten er lagt tematisk opp slik at vi drøfter hvert kontrollspørsmål for seg. Under hvert kontrollspørsmål gjennomgår vi først det skolen har av relevante planer og rutiner. Deretter går vi gjennom våre funn fra *Reflex* og intervju. Til slutt drøfter og vurderer vi om våre funn viser eller ikke viser at skolen oppfylder kravet i opplæringsloven. Konklusjonen til hvert kontrollspørsmål framstår som ganske absolutte, dvs. enten har skolen oppfylt lovkravet eller så har de det ikke. For ordens skyld legger vi derfor til at konklusjonen ikke sier noe om hvor mye eller lite skolen må gjøre for å oppfylle lovkravet.

Tema for tilsynet er om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at skolen og skoleeier oppfylder plikten til å varsle, undersøke og sette inn tiltak der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1.

Dersom kommunen ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Vi gir derfor eventuelle pålegg til kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven med forskrifter oppfylles, jf. opplæringsloven § 13-10.

I denne rapporten presenterer vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner.

1.3 Rettslige krav

¹ [Kommunefakta - SSB](#)

1.3.1 Retten til et trygt og godt skolemiljø

Alle elever i grunnskolen og i videregående opplæring har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. opplæringsloven §§ 9 A-1 og 9 A-2. Retten er individuell, og det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt.

For å sikre retten til et trygt og godt skolemiljø, har skolen en aktivitetsplikt etter opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5. Aktivitetsplikten inneholder fem delplikter som er plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak. I dette tilsynet skal vi undersøke om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at skolen og skoleeier varsler, undersøker og setter inn tiltak dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen. Videre kontrollerer vi om kommunen sikrer at saken blir undersøkt ved mistanke om eller kjennskap til at det er en i skolens ledelse som står bak krenkelsen.

I tilsynet er det et gjennomgående tema om skolen og skoleeier har vurdert hensynet til barnets beste og sørget for at involverte elever blir hørt.

Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten. Dette er også et gjennomgående tema i tilsynet. I tillegg må skolen eller skoleeier lage en skriftlig plan når det settes inn tiltak i en sak.

For at aktivitetsplikten skal være oppfylt, må skolen gjøre det som med rimelighet kan forventes gjennom hele saksforløpet.

Plikten til å varsle

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd. Tidspunktet for når rektor skal bli varslet, må vurderes konkret i den enkelte saken. Barnets beste vil være et grunnleggende hensyn i denne vurderingen. Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller.

Hvis en som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen, krenker en elev, skal vedkommende straks varsle rektor, jf. opplæringsloven § 9 A-5. I tillegg skal rektor varsle skoleeier. Dersom mistanken eller kjennskapen gjelder en i ledelsen på skolen, skal den som fikk mistanke om eller kjennskap til krenkelsen, straks varsle skoleeier direkte, jf. opplæringsloven § 9 A-5.

Det stilles ingen formkrav til varslene. Alle som arbeider på skolen, må kjenne til hvordan og når varsling skal skje.

Plikten til å undersøke saken

Skolen skal snarest undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-4 tredje ledd. Hvis saken gjelder krenkelse fra en som arbeider på skolen, skal undersøkelsene bli satt i verk straks, jf. opplæringsloven § 9 A-5. Hvem på skolen som skal undersøke saken på vegne av skolen, må skolen fastsette konkret.

Dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen, skal skoleeier sørge for at undersøkelsene blir satt i gang straks, jf. opplæringsloven § 9 A-5.

Undersøkelsen skal ha som formål å få frem fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Skolen skal gjøre de undersøkelsene som etter en faglig standard er rimelig å

forvente i den enkelte saken. For å kunne sette inn egnede tiltak til barnets beste i en konkret situasjon, må skolen gjøre nødvendige undersøkelser.

Alle barn har rett til å bli hørt i saker som vedrører dem, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 12. Eleven har rett til å bli hørt i skolemiljøsaker, jf. opplæringsloven § 9 A-4 femte ledd. Skolen og skoleeier må oppfylle elevenes rett til å bli hørt for å oppfylle undersøkelsesplikten. Dette omfatter ikke bare den eleven som skolen mistenker eller kjenner til at ikke har et trygt og godt skolemiljø, men også andre elever som er direkte påvirket eller involvert i saken.

Hvor raskt saken skal undersøkes, må vurderes opp mot hva som etter en faglig vurdering med rimelighet kan forventes. Her er hensynet til barnets beste et viktig moment. Når det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, krenker, stilles det særlig skjerpede krav til fremdrift i saken. Skolen og skoleeier må undersøke effektivt og så raskt som mulig, jf. opplæringsloven § 9 A-5.

Plikten til å sette inn tiltak

Tiltak etter § 9 A-4

Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelser viser dette, skal skolen så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får det trygt og godt igjen.

Hvilke tiltak som er egnede, beror på faglige og konkrete vurderinger. Barnets mening og hensynet til barnets beste er viktige momenter i denne vurderingen. Hvilke tiltak som er egnede må vurderes konkret, og kan være rettet både mot individnivå, gruppenivå og systemnivå.

Samlet sett skal skolen gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes i den enkelte saken.

Hvor raskt skolen må sette inn tiltak, må vurderes konkret i den enkelte saken. Barnets beste vil være et grunnleggende hensyn i denne vurderingen.

Plikten til å sette inn tiltak hviler på skolen. Hvilke ansatte som faktisk skal gjennomføre tiltakene, må skolen fastsette konkret.

Tiltak etter § 9 A-5

Hvis det er en som arbeider på skolen som har krenket en elev, skal skolen sette i verk tiltak straks.

Hvis det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen, er det skoleeier som har ansvaret for at skolen setter inn tiltak straks.

Dokumentasjonskrav

Skolen skal lage en skriftlig plan når de iverksetter tiltak. Dette følger av § 9 A-4 syvende ledd. I planen skal det stå hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når tiltakene skal evalueres.

1.3.2 Kravet til internkontroll

Kommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges, jf. kommuneloven § 25-1 første ledd. Kravet er et viktig element i kommunens

ledelse og styring. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset størrelsen på skolen og særpreget, aktivitetene og risikoforholdene ved skolen, jf. kommuneloven § 25-1 andre ledd. Kommunedirektøren har ansvar for at kravet til internkontroll blir oppfylt, men kan delegere oppgaver knyttet til internkontrollen. Kommunedirektøren er likevel ansvarlig og må følge opp at oppgavene blir ivaretatt.

Kommunen skal gjennomføre risikovurderinger for å tilpasse omfanget av internkontrollen til de områdene der risikoen og behovet er størst. Områder med stor risiko for regelverksbrudd vil ofte kreve bedre styring og kontroll gjennom flere tiltak, som for eksempel mer standardisering og tettere oppfølging, enn områder hvor det sjelden svikter.

Kravene til innholdet i internkontrollen som går frem av § 25-1 tredje ledd bokstavene a-e, må ses i sammenheng med første og andre ledd.

Kommunen skal beskrive hovedoppgaver, mål og organisering, og gi oversikt over hvordan de har fordelt oppgaver og myndighet. Ut fra risikoen skal kommunen vurdere hvilke rutiner og prosedyrer som er nødvendige, og i hvilken grad de skal være skriftlige. Kommunen skal gjøre rutinene kjent og tilgjengelige for de som trenger å vite om dem. Kommunen må jevnlig skaffe seg oversikt over områder med risiko for avvik og sette inn tiltak for å forebygge og hindre regelverksbrudd. Kommunen må ha klare rapporteringslinjer, vurdere hvilke områder de skal følge med på, og hvordan de skal innhente informasjon eller bli informert av skolen. Kommunen må håndtere avvik på en måte som sørger for at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp. Kommunen skal dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig. Dette må de avgjøre ut fra risikobildet og formålet med internkontrollen. Kommunen skal holde seg jevnlig orientert om tilstanden i skolen, evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

I tilsynet undersøker vi om kommunens internkontroll er tilpasset for å kunne forebygge og hindre regelverksbrudd etter § 25-1, og hvordan ledelsen følger opp og kontrollerer arbeidet med skolemiljøet. Kommunen må kunne redegjøre for hvordan de oppfyller kravet til internkontroll.

2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

2.1 Plikten til å varsle

2.1.1 Våre observasjoner og vurderinger

Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?

a) §9A-4 mistanke eller kjennskap til at elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Kommunens og skolens rutiner

På hjemmesiden har skolen en Handlingsplan for et godt oppvekstmiljø 2017-2021, men denne blir ikke oppfattet som gjeldende på skolen lenger.

Det går fram av intervjuer at hjemmesiden til skolen ikke er oppdatert, men Statsforvalteren får opplyst at dette er et arbeid som skolen skal ta tak i.

Det er i stedet utarbeidet enkelte rutiner som er gjeldende på skolen nå. Det ene er et rutineskjema for varsling som er kalt *pkt. 3 plikten til å varsle* (heretter bare kalt *pkt.3*). Skjemaet er digitalt tilgjengelig for alle ansatte, men det ligger ikke på skolens hjemmeside. Av *pkt.3* går det fram at alle som jobber på skolen skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Varsling skal foregå skriftlig via e-post, som arkiveres av rektor i Websak. Saker av *høy alvorlighetsgrad* skal det varsles om straks. Saker som kan undersøkes nærmere kan ventes med noen dager, men uansett skal det varsles innen en uke. Det går også fram at det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke, og det nevnes enkelte typiske eksempler til illustrasjon. Hvis det ikke blir opprettet aktivitetsplan etter varsling, skal en likevel dokumentere i Websak at en har undersøkt og konkludert. Rektor har også utarbeidet en logg datert 2023 for varsling av saker etter § 9A-4 og § 9A-5 (heretter kalt *Logg*). Det er rektor som sørger for dokumenteringen i loggen. Denne har et pkt. om hvem det varsles om, hvem som varslet, og videre om undersøkelse er foretatt og om aktivitetsplan er opprettet. Det går fram av loggen at *deler av sakene er delegert til inspektør*.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer ansatte at de varsler enten direkte til rektor eller via inspektør.

I intervju forteller rektor at da hun begynte høsten -22 gjorde hun grep for å sikre at alle varslene kom til rektor. Rutinene, slik de er i dag, er ment å sikre dette, men rektor er usikker på i hvor stor grad dette blir gjort i praksis. Hun ønsker at ansatte skal kunne drøfte med kontaktlærer før ting meldes videre, unntatt hvis det er grov vold eller voksne som krenker. Da skal det varsles direkte til rektor. På ledermøte med inspektørene etterspør rektor hvor mange aktivitetsplaner de har. Andre i ledelsen sier at rektor skal varsles, men at det ofte går via inspektør. Inspektør oppretter da sak og varsler rektor. Inspektør sier det tas opp på planleggingsdag i starten av året at rektor alltid skal varsles umiddelbart. Når det gjelder terskel for varsling, så skal det varsles når elev selv sier han ikke har det trygt eller godt, en ansatt observerer dette, eller foreldre melder fra i Visma. Hvor raskt det skal varsles til rektor avhenger av alvorlighetsgrad. Inspektør er usikker på om denne praksisen blir fulgt alltid av alle.

Når det gjelder andre ansatte, opplyser noen at de ikke er kjent med hva som gjelder for varsling, andre sier at de vil varsle inspektør, mens andre igjen sier at varsel alltid skal til rektor, selv om de drøfter med andre, eks. på trinn eller med inspektør når de har mistanke.

Statsforvalteren mener rutinene som skolen nå har utarbeidet for varsling etter opplæringslovens § 9A-4 er i tråd med opplæringsloven, men intervju viser at rutinene ikke er tilstrekkelig implementert hos de ansatte. De er i varierende grad kjent med hva som gjelder, og praksis for varsling er i dag sprikende. Selv om det opplyses at rutinene skal være gjennomgått i personalet, er det fra ledelsens side ikke vist til tiltak for å sjekke ut, kontrollere eller følge opp om rutinene faktisk blir fulgt av de ansatte.

Vår vurdering er derfor at skolen ikke oppfyller lovkravet.

b) § 9A-5 Voksne som krenker

Kommunens og skolens rutiner:

Det går fram av rutine *pkt.3* at alle voksne som får kjennskap til at en voksen krenker, skal varsle rektor *så fort som mulig*, og senest innen 3 dager. *Loggen* gjelder også for saker der voksne krenker. Det samme gjelder om en ansatt i skolens ledelse krenker. Da skal oppvekst- og kultursjef varsles innen 3 dager.

Våre observasjoner og vurderinger:

I Reflex svarer alle at de varsler rektor når de har mistanke eller kjennskap til at en voksen krenker en elev. Rektor opplyser at noen nye rutiner ble utarbeidet etter at hun begynte (bare *loggen* er datert). Rektor sier selv at systemet pr. nå ikke er godt nok innarbeidet blant de ansatte. I intervju sier rektor at de ikke har rutiner på skolen ennå, men at det er klart at skolen skal følge opplæringsloven her. Hun sier de skal utarbeide rutiner. Arbeidet med dette ble satt i gang forrige skoleår, men det ble ikke utarbeidet et endelig forslag til rutiner. Det opplyses om at innholdet i § 9A-5 er tatt opp i personalet på planleggingsdag ved oppstart av skoleåret, og det tas opp med nyansatte. Det skal også være tatt opp på fellessamling med ansatte senere. Rektor opplyser at det vil tas inn i årshjul, at alle delpliktene skal gjennomgå i personalet.

I intervju med andre ansatte går det fram at det er varierende praksis for hvem man ville varslet når man har mistanke eller kjennskap til at en ansatt krenker en elev. Noen ville varslet rektor direkte, mens andre ville varslet eller tatt det opp med andre først, for eksempel inspektør eller den det gjelder. Felles er likevel at ingen er kjent med at skolen har rutiner for varsling i saker hvor en har kjennskap eller mistanke om at voksne krenker en elev.

Statsforvalteren finner at skolen ikke har utarbeidet tilstrekkelige rutiner for varsling når en har mistanke eller kjennskap til at voksne har krenket en elev. Våre observasjoner viser også at ansatte har ulik oppfatning av hva man i praksis vil gjøre i slike situasjoner. Det går heller ikke fram om ledelsen har gjort noe for å avdekke eller følge opp hva som er ansattes praksis på dette område.

Vår vurdering er derfor at skolen ikke oppfylder lovkravet.

Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?

Kommunens og skolens rutiner

I skrevet, *pkt. 3 plikten til å varsle*, går det fram at rektor skal varsle skoleeier i alvorlige saker, innen 3 dager, og oppvekst- og kultursjef skal varsles hvis en i skolens ledelse krenker. Det er ikke nevnt i rutinen at rektor skal varsle skoleeier automatisk, uavhengig av alvorsgrad, hvis en voksen krenker. Loggen gjelder også for saker etter § 9A-5, altså der voksne krenker.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer rektor at hun varsler skoleeier. Hun sier at de ikke har hatt egne rutiner for 9A-5 saker, og har derfor lagt til grunn at opplæringslovens regler gjelder.

I intervju sier rektor at skolen ikke har rutiner for hvilke saker som meldes til skoleeier, bortsett fra 9A-5-saker. Ellers er det tilfeldig. Eksempelvis vil hun melde i krevende saker, om det er vold, vanskelig samarbeid med foresatte, tiltak vil utløse ressurser eller andre instanser må inn i bildet. Kommunen har også sendt inn eksempel på en sak som er varslet fra rektor til kommunen. Kommunalsjef opplyser at det ikke er et fast system for hvilke saker som skal varsles til kommunen.

Statsforvalteren viser til at skolen har utarbeidet en rutine, *pkt. 3 plikten til å varsle*, men denne oppfylder bare delvis lovkravet. Eksempelvis mangler rutine for at rektor skal varsle skoleeier i alle tilfeller der en voksen krenker en elev. En innsendt sak viser et eksempel på at rektor har varslet

skoleeier. Statsforvalteren mener imidlertid at så lenge det ikke foreligger en fastsatt framgangsmåte i en rutine, er det ikke tilstrekkelig sikret at kommunen ville blitt varslet i alle alvorlige saker eller der det er mistanke om at en voksen har krenket en elev.

Vår vurdering er at skolen ikke oppfyller lovkravet på dette punkt.

Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?

Kommunens og skolens rutiner

Varslingsskjemaet pkt. 3 sier at saker av *høy alvorlighetsgrad* skal det varsles om straks. Saker som kan undersøkes nærmere kan ventes med noen dager, men skal uansett varsles innen en uke. Det går også fram at det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke. Dette kan for eksempel basere seg på observasjoner av elevene, tilbakemeldinger i undersøkelser, beskjeder fra foreldre eller medelever, aktivitet i sosiale medier eller at en elev sier fra at han ikke trives på skolen.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer alle ansatte at de varsler i tide, avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad. I intervju sier de fleste at de vurderer saken først, før de varsler, men hvor raskt de varsler er avhengig av sakens alvorlighetsgrad. Der det er mistanke eller kjennskap til at en voksen har krenket en elev, sier alle at de varsler raskt. Rektor sier at man må skille mellom alvorlige og mindre alvorlige tilfeller. Hun forteller at hun har sagt at ansatte ikke skal forholde seg til 5-dagersfristen i rutinen.

Statsforvalteren mener skolen har en rutine som er i tråd med opplæringsloven når det går fram at den ansatte skal ta hensyn til sakens alvorlighetsgrad når en vurderer hvor raskt det skal varsles. Intervjuene understreker at ansatte har en klar forståelse av viktigheten av rask varsling, men at en vurderer mer konkret ut fra sakens alvor.

Vår vurdering er at skolen oppfyller lovkravet på dette punkt.

Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?

Kommunens og skolens rutiner

Som tidligere nevnt har rektor utarbeidet en egen *logg* hvor det går fram at rektor er ansvarlig for å fylle ut denne når det er varslet for eksempel muntlig til rektor. Statsforvalteren har mottatt en utfylt versjon av loggen, som viser hvordan den faktisk er tatt i bruk. Det går fram av denne hvilken dato rektor mottok varselet, hvem varselet gjelder, hvem som varslet og om det ble varslet muntlig eller skriftlig.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer ansatte at de legger til grunn at rektor har et system på dette. Noen sier de i tillegg lager et notat som legges i elevmappa i Websak. Rektor opplyser at loggen som fylles ut manuelt av henne, lagres i Websak to ganger i året. I intervjuene går det fram at ikke alle ansatte kjenner til hvordan dokumentering av varsel foregår, uten at det er avgjørende for Statsforvalteren.

Statsforvalteren mener systemet, slik det er i dag, sikrer at varsler til rektor blir dokumentert, også dersom de kommer mer uformelt, for eksempel muntlig, ved at rektor har ansvaret for å føre meldingen inn i sin logg.

Vår vurdering er at skolen oppfyller lovkravet på dette punkt.

2.1.2 Våre konklusjoner

Sokndal skole oppfyller følgende krav:

- Alle som arbeider på skolen, varsler i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad
- Skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten

Sokndal skole oppfyller ikke følgende krav:

- Alle som arbeider på skolen varsler rektor, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- Alle som arbeider på skolen varsler rektor, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen.
- Rektor varsler til skoleeier i alle alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev.

2.2 Plikten til å undersøke

2.2.1 Våre observasjoner og vurderinger

Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Kommunens og skolens rutiner

Skolen har to rutiner som omhandler plikten til å undersøke. I skolens rutine pkt. 4. *Plikten til å undersøke*, står det at alle ansatte på skolen blir informert om at de har plikt til å undersøke. Det er ikke omtalt hvor raskt undersøkelsene skal foretas. I rutinen *forside undersøkelse §9A - 4 og 5*, kommer det frem at undersøkelsene skal skje straks etter varsling, og de skal lagres i Websak i etterkant. Det kommer også fram av *Forside undersøkelser* hva skolen har undersøkt, og når de gjennomførte undersøkelsen, samt en oppsummering og om aktivitetsplan blir opprettet. Av innsendte saker ser Statsforvalteren at dette skjema ikke er blitt tatt i bruk i alle saker, noe som skyldes at forsiden ble utarbeidet i starten av 2023.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer alle at skolen undersøker saken så raskt som saken tilsier. Rektor svarer at man skal starte undersøkelsene senest innen en uke. I intervjuene kommer det også frem at de ansatte starter undersøkelsene så fort som mulig.

Det kommer ikke frem av aktivitetsplanene hva skolen har undersøkt og når de gjennomførte undersøkelsene ble foretatt, men vi ser likevel, ut fra planene, at det er opprettet aktivitetsplan raskt etter varsling.

Vår vurdering er derfor at skolen oppfyller lovkravet.

Undersøker skolen/skoleeier saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen?

Kommunens og skolens rutiner

I skolens rutine *Forside undersøkelse § 9A -4 og 5* står det at undersøkelsen skal skje straks etter varsling. Samme skjema blir brukt i både § 9A – 4 og § 9A- 5 saker. Skolen har ikke en egen rutine for undersøkelser dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer både rektor og kommunalsjef at det ikke er utarbeidet lokale/reviderte rutiner for § 9A- 5. Det er tatt opp på fellesøkt, slik at personalet er kjent med at disse lokale rutinene skal jobbes med. Rektor sier at personalet er gjort kjent med at skolen følger opplæringsloven, som gir en tydelig beskrivelse av hvor raskt en sak skal undersøkes.

Ansatte kjenner ikke til om det er en skriftlig rutine, men de svarer ja når de får spørsmål om skolen/skoleeier undersøker raskt i § 9A- 5 saker.

I intervjuet svarer rektor at skolen/skoleeier skal undersøke umiddelbart dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen.

Sokndal skole hadde en sak knyttet til § 9A- 5 i januar 2023. Vi ser ut fra dokumenter i denne saken at rektor ble varslet samme dag, og at samtale med elev, som et ledd i å undersøke saken, ble gjennomført dagen etter varselet.

Praksis i den aktuelle saken viser at skolen undersøkte saken straks. Selv om vi ikke finner en formulert rutine på dette utover formuleringen i opplæringsloven som rektor viser til, finner Statsforvalteren det sannsynliggjort at undersøkelser i slike saker settes i gang straks.

Vår vurdering er derfor at skolen/skoleeier oppfyller lovkravet.

Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?

Kommunens og skolens rutiner

I skolens rutine, *pkt.4. Plikten til å undersøke*, står det at å snakke med eleven er viktig. Dersom det er flere som har vært involvert, skal en snakke med en og en om gangen. Formålet med samtalen er å få informasjon om hva som har skjedd ut fra de involverte sitt ståsted, samt gi beskjed om hva slags atferd som må opphøre og bidra til at eleven(e) forstår hvorfor.

Det står videre at samtalene skal sørge for at elevene skal få veiledning i hvordan de kan samhandle på en bedre måte, samt at det kan inngås avtaler for å få slutt på uønsket/krenkende

atferd. Kontaktlærer eller inspektør/sosiallærer skal foreta samtalen. Undersøkelsene skal komme frem i elevens aktivitetsplan. Det kommer også frem av skolens rutine at undersøkelsene skal belyse det som har skjedd, og at resultatet av undersøkelsene skal oppsummeres. Om undersøkelsene viser at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø, er tiltaks-/aktivitetsplan nødvendig.

Skolens rutine kalt *Forside undersøkelse § 9A- 4*, sier ingenting om hvordan undersøkelsene skal gjennomføres.

Våre observasjoner og vurderinger av skolens rutiner

I Reflex svarer rektor at samtaler med elever og foresatte forventes i undersøkelsesfasen, og følger opp dette i intervjuet der hun svarer at slik det er i dag, er det samtaler med elev og foresatte som blir forventet, og at de ikke har skriftlige rutiner som sier noe om faglige ressurser og faglige verktøy som skal benyttes. Hun sier at hun bruker kilder fra Udir, opplæringsloven og forklaring til lovverk, samt erfaring fra samarbeid med andre skoler. Skolen har en kultur for å gå for raskt fra varsel til tiltak.

De ansatte svarer ja i egenvurderingen når de blir spurt om skolen undersøker etter en faglig standard. De sier at det er vanskelig å vite hvordan man skal gå fram. Noen sier at man prøver, gjennom undersøkelsene, å finne ut hva som ligger bak.

I intervjuene svarer de ansatte at de i hovedsak bruker samtaler for å undersøke en sak. Noen svarer at de bruker resultat fra elevundersøkelsen og Spekter (som gjennomføres på skolen to ganger pr år). Andre sier at de bruker egen erfaring fra tidligere saker, samt kjennskap til eleven og lokalmiljøet. Det kommer fram at de ansatte på skolen jobber veldig ulikt når de skal undersøke. I intervjuene er det også en oppfatning at skolen har rutiner for at man skal undersøke, men ikke hva og hvordan. Samlet viser svarene at det ikke er en felles forståelse av hvilke krav som skal stilles til en undersøkelse for at den skal være faglig forsvarlig, og svært få kjenner til faglige ressurser og verktøy som kan benyttes.

Av de innsendte aktivitetsplanene ser Statsforvalteren at undersøkelsene i sakene i all hovedsak består av samtale med involverte elever og foresatte, slik det er skissert i skolens rutiner. Det er kontaktlærer eller trinnleder som har ansvaret for å gjennomføre samtalen.

Statsforvalteren er enig med skolen i at samtale med eleven er en viktig del av undersøkelsen, og av aktivitetsplanene ser vi også at skolen sørger for at eleven blir hørt. Undersøkelsene i en sak skal imidlertid også få fram *bakgrunnen* for elevens opplevelse, og hva i elevens *omgivelser* som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Derfor er det avgjørende at sakene undersøkes bredt nok, og at skolen bruker faglig anerkjente verktøy til dette. Vi ser at det i liten grad brukes andre undersøkelser enn samtale, og at tidsintervallet fra varsel til ferdig utarbeidet aktivitetsplan er veldig kort. Dette indikerer at undersøkelsene ikke er grundige nok eller gjennomført etter en faglig standard.

Det er videre en forutsetning at undersøkelsene i en sak sees i sammenheng med plikten til å sette inn tiltak. Skolen må sammenstille og vurdere det undersøkelsene viser for å kunne finne fram til egnede tiltak. Av aktivitetsplanene ser vi at det er en rubrikk *Skolen sin vurdering av saken, (barnekonvensjonen art. 3: Barnets beste)* Her ser vi at skolen ikke gjør en barnets beste vurdering. Når undersøkelsene ikke er brede nok, og skolen ikke gjør en vurdering av hva som vil være til barnets beste, vil grunnlaget for å finne frem til egnede tiltak ikke være så bra som man med rimelighet kan forvente.

Vår vurdering er at rutineverket er for smalt og for lite utfyllende, og intervjuene bekrefter dette ved at de ansatte svarer veldig sprikende. Dessuten svarer ledelsen at man har en kultur for å gå raskt fra varsel til tiltak, noe som igjen medfører at undersøkelsene ikke blir grundige nok.

Vår vurdering er derfor at skolen ikke oppfyller lovkravet.

Vår vurdering av skoleeier

I saker der en i ledelsen ved skolen krenker en elev, er det skoleeier som følger opp saken. Det har ikke kommet fram informasjon som tilsier at skoleeier har blitt varslet om at noen i ledelsen ved skolen har krenket en eller flere elever på skolen. Av intervju går det fram at skoleeier ville ha satt i verk undersøkelser straks dersom skoleeier var blitt varslet om at en i ledelsen ved skolen hadde krenket en eller flere elever. Skoleeier er kjent med rutinene for hva som skal gjøres dersom en slik situasjon oppstår.

Det kommer likevel frem i intervjuet at skoleeier mangler rutiner og prosedyrer for 9A- 5 saker, og de viser ikke at de har omsatt kravene i loven til konkrete mål og handlinger.

Vår vurdering er derfor at skoleeier ikke oppfyller lovkravet.

Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?

Kommunens og skolens rutiner

I skolens rutine *pkt.4. plikten til å undersøke* står det at undersøkelsene skal komme frem i elevens aktivitetsplan hvis det besluttes å opprette en slik. Denne undersøkelsen gjøres i eget skjema. Hvis undersøkelsene viser at eleven har det trygt og godt, og det derfor ikke opprettes aktivitetsplan, skal dette komme frem i et dokument som skal lagres i Websak. Dette går fram av rutinen *pkt.3 Plikten til å varsle*.

I skolens rutine *forside undersøkelse § 9A-4* er det en kolonne der det står at undersøkelsen skal oppsummeres, og det skal krysses av om aktivitetsplan skal opprettes eller ikke. I rutinen *logg*, skal det krysses av når undersøkelsene er gjennomført. Denne lagres i Websak.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer ledelsen at de dokumenterer, men det kommer frem at de dokumenterer på ulik måte. De ansatte svarer at undersøkelsene blir dokumentert, men de har ikke en felles forståelse av hvor det skal lagres og hvordan dette skal gjøres.

Under intervjuene sier rektor at undersøkelsene skal lagres i eget skjema og lagres i elevmappen i Websak. De ansatte gjør dette på ulik måte. Noen skriver undersøkelsene rett inn i aktivitetsplanen, andre tar egne notater og referat, der noe blir lagret i elevmappen.

Samlet viser dette at skolen ikke har en felles forståelse av hvordan skolen dokumenterer undersøkelsesplikten, eller at ledelsen har sikret en enhetlig praksis for dette.

Vår vurdering er derfor at skolen/skoleeier ikke oppfyller lovkravet.

2.2.2 Våre konklusjoner

Sokndal skole oppfyller følgende krav:

- Skolen undersøker saken så raskt som saken tilsier dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Sokndal skole oppfyller ikke følgende krav:

- Skolen gjennomfører undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.
- Skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.

Sokndal kommune som skoleeier oppfyller følgende krav:

- Skolen/skoleeier undersøker straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen.

Sokndal kommune som skoleeier oppfyller ikke følgende krav:

- Skoleeier gjennomfører de undersøkelser i § 9A-5-saker som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.

2.3 Plikten til å sette inn tiltak

2.3.1 Våre observasjoner og vurderinger

Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?

Kommunens og skolens rutiner

Skolen har et eget skriv, kalt *pkt.5 plikten til å sette inn, evaluere og tilpasse tiltak*. Her går det fram at aktivitetsplan med tiltak skal være på plass innen 5 dager. Ellers er ikke frist for utarbeidelse av tiltakene nærmere omtalt i skolens rutiner.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer både ledelse og ansatte at tiltak blir utarbeidet så raskt som saken tilsier det. Rektor skriver at de har kultur for å gå raskt fra varsel til tiltak. I intervjuene er det gjennomgående at man skal ha lav terskel for å utarbeide en aktivitetsplan med tiltak, og at det skal gå raskt fra en sak varsles til det settes i verk tiltak, selv om dette kan avhenge noe av sakens alvorlighetsgrad.

Statsforvalteren mener det går fram av både rutiner og intervju at man er rask med å iverksette tiltak på skolen.

For ordens skyld, vil vi peke på at skolen har en forståelse av at tiltak må være satt i verk innen fem dager fra rektor ble varslet om saken. Dette er ikke en riktig lovforståelse. Skolens forståelse fører etter vår oppfatning til at skolen ikke tar seg tilstrekkelig tid til eventuelt å undersøke

bakenforliggende faktorer som f.eks. gruppedynamikker, kultur og maktstrukturer. Skolens forståelse kan også føre til at skolen ikke i stor nok grad ser elevens skolemiljø som en helhet.

Etter Statsforvalterens oppfatning er problemet at hurtighet m.h.t. tiltak vektlegges så sterkt, at dette kan gå utover faglig grundighet når det gjelder undersøkelser og valg av tiltak. Dette ble omtalt under kravet til undersøkelser, og vi kommer tilbake til dette under valg av tiltak.

Vår vurdering er at skolen oppfyller lovkravet på dette punktet.

Setter skolen/skoleeier inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse?

Kommunens og skolens rutiner

Skolen har ikke lagt fram noen rutiner som sier noe om iverksetting av tiltak dersom det er mistanke eller kjennskap til at en voksen krenker en elev.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer ansatte og ledelse at tiltak settes inn straks i slike tilfeller. Rektor viser til opplæringsloven, at det skal skje raskt. I intervju går det fram at skolen ikke har egne rutiner for tiltak der det er voksne som krenker, men at det er de samme rutiner som gjelder der elever krenker. Noen sier at dette må bli skriftliggjort, og Statsforvalteren forstår at de var i gang med dette i fjor, uten at det da ble ferdigstilt.

Statsforvalteren mener skolen mangler rutiner for tiltak i saker der det er voksne som krenker elever. Tiltak i slike saker krever spesielle vurderinger, og derfor er det viktig at skolen har egne fastsatte rutiner for tiltak i slike saker. Skolen kan heller ikke vise til en fast praksis som synliggjør hvor raskt skolen setter inn tiltak i slike saker. Statsforvalteren mener skolen/skoleeier ikke har vist at det settes inn tiltak straks i disse sakene, så lenge man ikke har etablert faste rutiner for hvordan slike saker skal håndteres.

Vår vurdering er at skolen/skoleeier ikke oppfyller lovkravet.

Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?

Kommunens og skolens rutiner

Det går fram av *rutinearket, pkt. 5* at eleven og foresatte skal høres, og det skal vurderes hva som er elevens beste i valg av tiltak. Det står at tiltakene kan være forebyggende, for å bedre relasjon eller klassemiljø, eller tiltak for godt samarbeid med hjemmet.

Skolens innsendte aktivitetsplaner viser at hvert tiltak knyttes til et formål, men den nærmere begrunnelsen som knytter tiltaket til undersøkelsene mangler. Dette henger sammen med at det mangler eget pkt. om redegjørelse for undersøkelser i sakene. Dermed mangler tiltakene tilstrekkelig forankring i undersøkelsene, og altså begrunnelse og vurdering av egnethet.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer alle at skolen vurderer konkret hvilke tiltak som er egnede, men de viser ikke til hvordan de på faglig grunnlag kan komme fram til tiltak som er konkret egnede.

I intervju trekker rektor fram at det er kontaktlærer som har den tydeligste stemmen, men rektor kan også foreslå tiltak. Foreldre skal involveres. Tiltak skal diskuteres med foresatte i forkant på et møte på skolen, og de skal være konkrete og målbare. Noen trekker også fram at man bruker Udirs og Statsforvalterens sider og viser til skolens rutine. Noen viser også til mal for aktivitetsplan. Teamet kan også være med å drøfte tiltak, men ellers går det fram at kontaktlærer er viktig og har et stort ansvar her, selv om rektor skal godkjenne aktivitetsplanen. Flere legger også vekt på at man gjerne bygger på tidligere erfaring og viktigheten av å ha god kjennskap til de lokale forhold når man skal velge tiltak. Flere legger vekt på at eleven skal høres og foresatte involveres i valg av tiltak.

Statsforvalteren mener noe av det samme som gjelder for undersøkelser også gjelder for valg av tiltak. Skolen legger gjennomgående vekt på å høre eleven og foresatte, og man har også god kjennskap til lokale forhold. Imidlertid viser intervjuene med de ansatte at det ikke er tilstrekkelig sikring av at alle kjenner til hva som er faglig forankrede vurderinger når en skal velge tiltak. Intervjuene viser at det er for stort sprik i praksis blant ansatte på dette punktet, og det er tilfeldig hvem som kjenner til hva som kreves av faglige vurderinger her. Statsforvalteren mener også at skolen ikke har rutiner eller en fastsatt praksis som sikrer dette.

Statsforvalteren mener derfor skolen ikke har rutiner eller praksis som tydeliggjør at det gjøres vurderinger i hver sak av hvilke tiltak som er egnede.

Vår vurdering er at skolen/skoleeier ikke oppfyller lovkravet.

Evaluerer skolen/skoleeier tiltakene jevnlig, og blir tiltakene endret ved behov?

Kommunens og skolens rutiner

Evaluering er et eget punkt i mal for aktivitetsplan, og innsendte planer viser at de blir evaluert. Av skjemaet *pkt. 5*, som er skolens rutine, går det fram at situasjonen skal følges opp med eventuelt nye tiltak, evaluering av tiltak og eventuelle justeringer helt til eleven opplever at skolemiljøet er trygt og godt.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer alle at tiltakene evalueres jevnlig, i samsvar med planen, og tiltakene endres ved behov. I intervju sier rektor at aktivitetsplanen skal evalueres sammen med foresatte. I tilfelle endring av tiltak, opprettes en ny aktivitetsplan. Ellers er det en felles forståelse av at tiltakene skal evalueres raskt, og det skal lages nye tiltak dersom evalueringen gir grunnlag for det. Det skal gå fram av planen når tiltakene skal evalueres. Oftest er elev, foresatte og kontaktlærer med på evaluering. Det er imidlertid varierende praksis for hvordan evaluering skjer. Noen foretrekker å gjøre det med et eget møte mens andre kontaktlærere innhenter elev/foresattes oppfatning på annen måte. Det kan også variere hvem andre som involveres i evaluering av tiltakene.

Statsforvalteren mener skolen ikke har en enhetlig praksis for evaluering, særlig ungdomstrinnet er ikke i samsvar med de andre. Det sikres eks. ikke at foresatte blir med på evaluering, og det sikres ikke at *tiltakene* blir evaluert, bare hvordan det går. Selv om alle ansatte mener at tiltakene blir evaluert jevnlig, og tiltak blir endret på bakgrunn av evalueringer, blir det for eksempel ikke tilstrekkelig sikret hvordan evaluering skal foregå, hva man skal evaluere, hvem som skal delta på evaluering, hvor ofte tiltak skal evalueres osv. I praksis blir dette i stor grad opp til den enkelte ansatte å vurdere. Statsforvalteren mener skolen heller ikke har rutiner som sikrer en slik praksis.

Vår vurdering er at skolen/skoleeier ikke oppfyller lovkravet.

Lager skolen/skoleeier en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og inneholder den skriftlige planen minimumskrav til innhold?

Kommunens og skolens rutiner

Skolen har en mal for aktivitetsplan som inneholder minimumskravene til innhold. De lager planer, men terskelen for opprettelse av plan går ikke fram. Intervjuene viser også at man oppretter ofte aktivitetsplan.

Skjemaet «forside undersøkelse» sier under oppsummering av undersøkelsen, at den skal avklare om eleven har det trygt og godt eller ikke. Hvis ikke er tiltak/aktivitetsplan nødvendig.

Våre observasjoner og vurderinger

I Reflex svarer alle ja på dette, og viser til at dette blir gjort i henhold til en mal.

I intervju viser rektor til at skolen har en felles mal, inspektør eller kontaktlærer oppretter planen. Andre viser også til malen.

Statsforvalteren mener malen for aktivitetsplan inneholder de pkt. som skal være med ifølge loven, men de har ikke en klar oppfatning av terskelen for å opprette plan. De oppretter ofte og raskt plan for å være på den sikre siden. Dette er ikke en ulovlig praksis, men det kan føre til merarbeid for skolen fordi man oppretter flere aktivitetsplaner enn nødvendig.

Vår vurdering er at skolen/skoleeier oppfyller lovkravet.

2.3.2 Våre konklusjoner

Sokndal skole oppfyller følgende krav:

- Skolen setter inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det.
- Skolen lager en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og den skriftlige planen inneholder minimumskrav til innhold.

Sokndal skole oppfyller ikke følgende krav:

- Skolen setter inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse.
- Skolen/skoleeier vurderer konkret hvilke tiltak som er egnede.
- Skolen evaluerer tiltakene jevnlig, og tiltakene blir dermed ikke endret ved behov.

2.4 Kommunens internkontroll

2.4.1 Våre observasjoner og vurderinger

Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten, undersøkelsesplikten, tiltaksplikten og dokumentasjonsplikten?

Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten, undersøkelsesplikten, tiltaksplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?

Kommunedirektøren er den øverste administrative lederen i organisasjonen. Kommunalsjef for oppvekst og kultur har ansvar for Sokndal skole, SFO, kultur (bibliotek og kino) og kulturskolen. Rektor er leder på skolen. Statsforvalteren har fått opplyst at kommunen ikke har utarbeidet et delegeringsreglement som sørger for delegering av myndighet fra kommunenivå til skolenivå på tilsynsystemet. Kommunen viser til det som går fram av stillingsbeskrivelser til den enkelte ansatte, hvor arbeidsoppgaver blir fordelt.

Sokndal kommune har beskrevet sitt system for internkontroll i den innsendte dokumentasjonen, kalt *Internkontroll Sokndal skole*. Her går det fram at kommunen våren 2006 har utarbeidet et system for internkontroll for alle sektorene i kommunen, siste gang revidert sommeren 2021 av administrasjonen i kommunen. På tilsynsområdet, trygt og godt skolemiljø etter opplæringslovens kapittel 9A, er det ikke utarbeidet et system for håndtering av saker, det er bare en gjengivelse av innholdet i lovteksten. I intervju og Reflex bekreftes det at kommunen foreløpig ikke har laget et system for hvordan kommunen skal risikovurdere, avdekke og følge opp eventuelle lovbrudd som gjelder opplæringslovens kapittel 9A. Kommunen har vært oppmerksom på at skolen manglet en del rutiner på dette feltet, og har fulgt opp at skolen har utarbeidet dette. Hver av disse rutinene er redegjort for ovenfor, under gjennomgangen av hver delplikt.

Kommunalsjef er jevnlig med på ledermøte på skolen, og er også i praksis involvert i en del konkrete 9A-saker på skolen. Hun avgjør selv hva hun vil etterspør i skolemiljø saker. Det går fram av intervjuer med skole- og kommuneledelsen at det ikke er utarbeidet egne rutiner for behandling av saker der det er mistanke om at voksne krenker elever, og det er heller ikke utarbeidet rutiner for hvordan kommunen skal avdekke om skolen følger reglene i kapittel 9A, eller følge opp eventuelle brudd på disse. Det er heller ikke gjort konkrete risikovurderinger for dette området og for å vurdere hvilke styringstiltak som eventuelt er nødvendige. Tidligere hadde skolen en Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø som lå på skolens hjemmeside, men denne ligger fortsatt på hjemmesiden til tross for at den ikke er gjeldende lenger. De rutinene skolen har for behandling av saker som gjelder skolemiljø, er på noen pkt. dekkende for lovkravet, mens de er mangelfulle ift. andre pkt. Rutinene er blitt til over tid, ut fra det man oppfattet som behovet da de ble opprettet. Resultatet er at totalbildet av skolens rutiner på tilsynsystemet i dag er lite enhetlig og mangler en helhetlig systematikk. I tillegg til at det på flere pkt. ikke er dekkende for lovkravet, gjør dette det vanskelig å få oversikt over skolens rutiner. Det gjør det heller ikke lettere, for eksempelvis for elever og foresatte, å finne ut hva som er skolens rutiner så lenge disse heller ikke ligger på skolens hjemmeside.

Dette tilsynet har avdekket brudd på varslingsplikten, undersøkelsesplikten og tiltaksplikten hos skolen. Bruddene gjelder sentrale sider knyttet til hver av delpliktene, og er ikke blitt avdekket tidligere av kommunen. I seg selv tydeliggjør dette at kommunen ikke har et system for internkontroll på tilsynsområdet.

Konklusjon:

Sokndal kommune har ikke utarbeidet et system for internkontroll, hverken for det å forebygge og avdekke eventuelle lovbrudd, og å følge opp lovbrudd med styringstiltak. Statsforvalteren finner derfor at Sokndal kommune ikke oppfyller lovkravet på dette området.

Sokndal kommunens internkontroll er derfor ikke tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten, undersøkelsesplikten, tiltaksplikten og dokumentasjonsplikten.

Kommunen avdekker og følger ikke opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten, undersøkelsesplikten, tiltaksplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt.

2.4.2 Våre konklusjoner

Sokndal kommune som skoleeier oppfyller ikke følgende krav:

- Sokndal kommunens internkontroll er tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten, og dokumentasjonsplikten.
- Kommunen avdekker og følger opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten, undersøkelsesplikten, tiltaksplikten og dokumentasjonsplikten blir oppfylt.

3 Våre reaksjoner

3.1 Pålegg om retting

Vi har funnet at dere ikke overholder regelverket på alle områder. Kommunen som eier har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir fulgt. Vi pålegger dere å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd og kommuneloven § 30-4:

Kommunen skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. opplæringsloven § 9 A-4 og § 9A-5, jf. kommunelovens § 25-1. Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller.

Sokndal kommune må i den sammenheng sikre at:

- Alle som arbeider på skolen varsler rektor, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- Alle som arbeider på skolen varsler rektor, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen.

- Rektor varsler til skoleeier i alle alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev
- Sokndal kommunens internkontroll er tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten, og dokumentasjonsplikten.
- Kommunen avdekker og følger opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten ikke blir oppfylt.

Kommunen skal sikre at skolen og skoleeier oppfylder plikten til å undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. opplæringsloven §§ 9A-4 og 9A-5, jf. kommuneloven § 25-1.

Sokndal kommune må i den sammenheng sikre at:

- Sokndal skole gjennomfører de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.
- Sokndal skole må dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.
- Skoleeier gjennomfører de undersøkelser i § 9A- 5 saker som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes.
- Sokndal kommunens internkontroll er tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten.
- Kommunen avdekker og følger opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten ikke blir oppfylt.

Kommunen skal sikre at skolen og skoleeier ivaretar plikten til å sette inn tiltak slik at elevene får et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9A-4 og 9A-5, jf. kommuneloven § 25-1.

Sokndal kommune må den sammenheng sikre at:

- Skolen setter inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse.
- Sokndal skole vurderer konkret hvilke tiltak som er egnede.
- Skolen evaluerer tiltakene jevnlig, og at tiltakene blir endret ved behov.
- Sokndal kommunens internkontroll er tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på tiltaksplikten og dokumentasjonsplikten.

- Kommunen avdekker og følger opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten ikke blir oppfylt.

3.2 Oppfølging av påleggene

Kommunen må iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere sende Statsforvalteren en erklæring om at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet. Dokumentasjon som viser rettingen, må legges ved.

Frist for innsending er 15.11.2023.

Statsforvalteren avslutter tilsynet når dere gjennom redegjørelsen og dokumentasjonen har vist at påleggene er rettet.

4 Kommunen har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Stavanger 09.06.2023

Lars Wetteland
tilsynsleder

Inger Lønning
rådgiver

STATSFORVALTEREN I ROGALAND

Statens Hus, Lagårdsveien 44, Pb 59, 4001 Stavanger | sfropost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ro

